

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Фінансовий ринок

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Квасницька Раїса Степанівна
Профайл викладача	https://fbss.khmnu.edu.ua/kvasnyczka-rayisa-stepanivna/
Е-маїл викладача	kvasnytskar@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	0677286172
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3865
Навчальний рік	2023-2024
Консультації	Очні: середа, 5-та пара Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	4	7	5	150	68	34		34		82				+
О	З	5	9	6	180	20	12		8		160				+

Анотація дисципліни

«Фінансовий ринок» як обов'язкова освітня компонента ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» узагальнює сутність, сегментно-структурні особливості фінансового ринку та їх функціонал, що є системою економічно-правових відносин, пов'язаних із процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів, які попередньо сформовані в результаті їх розподілу, перерозподілу та уречевлені у відповідних фінансових активах через їх оформлення різними фінансовими інструментами. Дисципліна викладається для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання економічних спеціальностей.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних і практичних знань, що забезпечують оволодіння ними відповідних загальних та спеціальних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання з основ функціонування та розвитку фінансового ринку, принципів його організації, сегментації та регулювання, аналізу стану, тенденцій розвитку фінансового ринку та його окремих сегментів, оцінювання вартості фінансових активів та фінансових інструментів та ефективності організації обігу на фінансовому ринку.

Завдання дисципліни. Надання здобувачам вищої освіти можливості застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань з різних операцій, які здійснюються на фінансовому ринку, оволодіння знаннями з функціонування окремих сегментів фінансового ринку та методами самостійного дослідження.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **знати та розуміти** економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях фінансового ринку; **знати** механізм функціонування фінансових ринків; **застосовувати** методичний інструментарій діагностики стану різних сегментів фінансового ринку; **застосовувати** відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, які стоять перед суб'єктами

фінансового ринку; *розуміти* принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування; *застосовувати* спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти; *використовувати* методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування; *визначати* ключові характеристики різних сегментів фінансового ринку та *аналізувати* особливості поведінки їх суб'єктів; *визначити* проблеми ефективного функціонування фінансового ринку, окремих його сегментів та суб'єктів та виділити напрями їх вирішення; *оцінювати* результативність діяльності окремих інститутів фінансового ринку, *зробити висновок* про виявлені тенденції в їх діяльності, *знаходити рішення* щодо забезпечення та підвищення її ефективності.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції**	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год	Література
1	2	3	4	5	6
1	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття 1, виконання домашнього завдання.	4	[2] с. 11-36; [3] с. 7-18; [5]
2	Теоретико-правові засади регулювання фінансового ринку	Теоретико-правові засади регулювання фінансового ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 2, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 42-69; с. 454-457; [3] с. 19-42; [8]; [9]; [13]
3	Теоретико-правові засади регулювання фінансового ринку	Теоретико-правові засади регулювання фінансового ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 3, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[3] с. 28-42; [8]; [9]; [13]
4	Структурно-функціональна сутність інфраструктури фінансового ринку	Структурно-функціональна сутність інфраструктури фінансового ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 4, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 74-82; [3] с. 42-47; [16]
5	Структурно-функціональна сутність інфраструктури фінансового ринку	Структурно-функціональна сутність інфраструктури фінансового ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 5, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 82-106; [3] с. 47-58; [11]; [23]; [27]
6	Фондовий ринок	Фондовий ринок	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 6, виконання домашнього завдання. підготовка та проходження тестування з теоретичного матеріалу в модульному середовищі за Т1-3, виконання індивідуального завдання	8	[2] с. 231-262; [3] с. 59-73; [20]; [26]
7	Фондовий ринок	Фондовий ринок	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 7, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 231-262; [3] с. 59-73; [20]; [26]
8	Фондова біржа та біржові операції	Фондова біржа та біржові операції	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття 8, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 266-284; [3] с. 105-115; [26]; [31]
9	Ринок деривативних фінансових інструментів	Ринок деривативних фінансових інструментів	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 9 виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 303-320; [2] с. 73-77; [26]
10	Ринок деривативних фінансових інструментів	Ринок деривативних фінансових інструментів	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 10, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 320-326; [2] с. 78-80; [26]

11	Грошовий ринок	Грошовий ринок	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до колоквиуму, підготовка до практичного заняття 11, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 147-160; [3] с. 81-92; [9]; [26]; [29]
12	Ринок фінансових послуг	Ринок фінансових послуг	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття 12, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 162-175; с. 332-364; [3] с. 93-104; [8]; [19]; [28]
13	Ризики на фінансовому ринку	Ризики на фінансовому ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 13, виконання домашнього завдання, підготовка та проходження тестування з теоретичного матеріалу в модульному середовищі за Т4-8, виконання індивідуального завдання	8	[2] с. 133-141; [3] с. 115-120; [28]
14	Ризики на фінансовому ринку	Ризики на фінансовому ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 14, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[2] с. 138-141; [3] с. 118-120; [28]
15	Технічний і фундаментальний аналіз на фінансовому ринку	Технічний і фундаментальний аналіз на фінансовому ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10 (лекція 1), підготовка до практичного заняття 15 виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[3] с. 121-124; [33]
16	Технічний і фундаментальний аналіз на фінансовому ринку	Технічний і фундаментальний аналіз на фінансовому ринку	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10 (лекція 2), підготовка до практичного заняття 16, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	4	[3] с. 124-127; [34]
17	Фінансовий моніторинг на фінансовому ринку України	Фінансовий моніторинг на фінансовому ринку України	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до практичного заняття 12, виконання домашнього завдання, підготовка та проходження тестування з теоретичного матеріалу в модульному середовищі за Т9-11, захист індивідуального завдання	10	[3] с. 127-133; [6]; [14]; [15]

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перерахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>); розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Індивідуальні завдання виконуються згідно з варіантами, що представлені у системі Moodle. Під час роботи над індивідуальними завданнями недопустимі порушення правил академічної доброчесності. У разі наявності плагіату (спроба представити до захисту індивідуальну роботу іншого варіанту) здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати індивідуальну роботу згідно із його варіантом.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, в т.ч. здача підсумкового контрольного заходу, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів; виконання домашнього завдання; тестування та розв'язування практичних завдань індивідуально чи у команді. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється через усне опитування, проходження квізів, розв'язування задач (завдань). Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією-захистом у терміни, встановлені графіком виконання та захисту цього виду роботи.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної повної (скороченої) форм навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна робота		Семестровий контроль
Усне опитування Мін. кількість оцінок - 5	Тестування	Колоквіум	Домашнє завдання	Індивідуальне завдання	Екзамен (письмова форма)
0,15	0,05	0,15	0,1	0,15	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Самостійна, індивідуальна робота				Семестровий контроль
<i>Дев'ятий семестр</i>				
Тести для захисту контрольної роботи	Контрольна робота		Тести поточного контролю	Екзамен (письмова форма)
	Якість оформлення	Оцінка за виконання		
0,15	0,05	0,10	0,2	0,5

Оцінювання тестових завдань

Поточне тестування (проходження квізів) здійснюється за кожною темою курсу. Квіз складається з 10-20 питань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна кількість балів відповідає кількості питань квізу. Правильні відповіді студент записує письмово. На тестування відводиться від 10 до 20 хвилин. Оцінювання здійснюється за **чотирибальною** шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту:

Сума балів за тестові завдання:				
Квіз включає 10 питань	1-4	5-6	7-8	9-10
Квіз включає 15 питань	1-6	7-9	10-12	13-15
Квіз включає 20 питань	1-11	12-14	15-17	18-20
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

Узагальнений тематичний тест студенти також проходять в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тести слід перездати до терміну наступного контролю.

Проміжним контролем навчання студентів є написання кожним студентом колоквіуму, який узагальнює завдання за 1-6 темами дисципліни. Колоквіум включає два теоретичних питання та задачу. Оцінювання результатів колоквіуму здійснюється за **чотирибальною** шкалою із таким розподілом балів:

Сума балів за завдання:	
Теоретичне питання 1	0-1,1
Теоретичне питання 2	0-1,1
Задача	0-2,3
Оцінка за 4-бальною шкалою	2-5

Підсумковим контролем навчання студентів є письмова задача кожним студентом підсумкового контрольного заходу, який узагальнює завдання за всіма темами дисципліни. Підсумковий контрольний захід включає три теоретичні питання та задачу. Оцінювання результатів колоквіуму здійснюється за **чотирибальною** шкалою із таким розподілом балів:

Сума балів за завдання:	
Теоретичне питання 1	0-0,9
Теоретичне питання 2	0-0,9
Теоретичне питання 3	0-0,9
Задача	0-2,3
Оцінка за 4-бальною шкалою	2-5

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.

B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3.00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Фінансовий ринок: роль, поняття й економічна природа об'єкта купівлі-продажу на ньому.
2. Структуризація фінансового ринку за різними ознаками.
3. Принципи та функції фінансового ринку.
4. Учасники (інститути) фінансового ринку.
5. Форми уречевлення на фінансовому ринку фінансових ресурсів.
6. Суть, моделі, принципи, напрями, рівні та види регулювання фінансового ринку.
7. Міжнародні органи регулювання фінансового ринку та Європейська система фінансового нагляду.
8. Державна регуляторна політика.
9. Суть та важелі державного регулювання фінансового ринку України.
10. Державне регулювання ринків капіталу.
11. Державне регулювання та нагляд на ринку кредитних ресурсів.
12. Валютне регулювання та нагляд в Україні.
13. Відповідальність та штрафні санкції за правопорушення, що вчинені на різних сегментах фінансового ринку.
14. Об'єднання та саморегульвні організації в системі внутрішнього регулювання фінансового ринку.
15. Суть, компоненти та елементи інфраструктури фінансового ринку.
16. Поняття, роль фінансового посередництва на фінансовому ринку та види фінансових посередників.
17. Склад та функції фінансових посередників на різних сегментах фінансового ринку.
18. Сутність та види фінансових послуг.
19. Банківська інфраструктура.
20. Бюро кредитних історій та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб як інститути інфраструктури фінансового ринку.
21. Депозитарна інфраструктура.
22. Суть, завдання та функції фондового ринку.
23. Учасники фондового ринку.
24. Інструменти фондового ринку.
25. Поняття, структура портфеля цінних паперів та форми управління ним.
26. Фондові біржі: суть, типи, функції та основи функціонування.
27. Правила фондової біржі. Біржові (фондові) індекси, їх значення.
28. Суть та об'єкти рейтингування фондового ринку.
29. Поняття, роль та учасники ринку деривативних фінансових інструментів.
30. Фінансові інструменти ринку деривативних фінансових інструментів.
31. Суть та класифікація деривативних контрактів.
32. Особливості укладання та виконання строкових контрактів (деривативів).
33. Суть, призначення та особливості функціонування грошового ринку.
34. Інструменти грошового ринку.
35. Валютний ринок як сегмент грошового ринку та обіг валютних цінностей на ньому.
36. Поняття валютного курсу та його різновиди.
37. Крос-курс та методи його розрахунку.
38. Суть та учасники ринку фінансових послуг.
39. Кредитний ринок як сегмент ринку фінансових послуг.
40. Страховий ринок.
41. Недержавне пенсійне забезпечення на ринку фінансових послуг.
42. Сутність та організація біржової торгівлі.
43. Поняття, класифікація та види фінансових ризиків.
44. Методи оцінки ризику на фінансовому ринку.
45. Методи управління фінансовими ризиками.
46. Сутність, аксіоми, напрями технічного аналізу.
47. Основні методи технічного аналізу.
48. Суть, завдання та показники фундаментального аналізу.
49. Суть та види фінансового моніторингу.
50. Суб'єкти та порядок здійснення первинного фінансового моніторингу в Україні.

51. Суб'єкти та порядок здійснення державного фінансового моніторингу в Україні.

52. Критерії сумнівних операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.

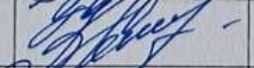
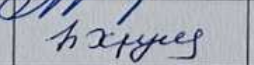
Рекомендована література

Основна

1. Долінський Л. Б. Фінансовий ризик-менеджмент : навч.- метод. посібник / Л. Б. Долінський. – Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2022. – 132 с.
2. Фінансовий ринок: навч. посібник / С.С. Арутюнян, Л.В. Добриніна та інші; за заг.ред. С.С. Арутюнян – К : Гуляєва В.М., 2018 – 484 с.
3. Фінансовий ринок: методичні рекомендації та настанови до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Р.С. Квасницька. – Хмельницький: ХНУ, 2022 – 156с.

Додаткова література

4. Про депозитарну систему України : Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
5. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків : Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV: станом на 28 жовтня 2022 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
7. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#n21>
8. Про функціонування фондових бірж: положення від 22.11.2012 № 1688. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2082-12#Text>
9. Kvasnytska R. Institutional investors as an integral element of the modern financial market / R. Kvasnytska, H. Starostenko // Scientific development and achievements : collective monograph. – London: Sciemcee Publishing, 2018. – P.49-62
10. Квасницька Р.С., Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Аналіз основних складових розвитку фінансового ринку України в системі оцінки її конкурентоспроможності / International scientific conference The Formation of a Modern Competitive Environment: Integration and Globalization, Part II, May 25, 2018. Greenwich, UK: Baltija Publishing. P.111-114.
11. Kovalenko Yu., Sydorovych O., Levchenko V., Kvasnytska R., Pinchuk A., Zhuk O. Formation and Evolution of Models of Financial Systems and Financial Markets in National Economies /Proceedings of the 34rd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) 13-14 November 2019. Madrid, Spain. 2019. P. 2669-2681. (Web of Science)
12. Квасницька Р., Доценко І., Вітюк Л. Сучасні аспекти діяльності бюро кредитних історій в Україні / Management, finance, economics: modern problems and ways of their solutions: collective monograph / Zhydovska N., etc. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. – P. 279-286.
13. Квасницька Р.С. Заощадження домогосподарств в системі фінансового забезпечення економічного розвитку України /Стратегії сталого розвитку територій в умовах посткризового відновлення : монографія / під заг. ред. д.е.н., проф. В.В. Храпкіної, д.ю.н., В.А. проф. Устименка – К.: Інтерсервіс, 2021. С.172-179.
14. Квасницька Р., Форкун І., Гордєєва Т. Реалії функціонування платіжних систем в Україні та їх вплив на забезпечення інформаційної безпеки / Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2022. P.355-363.
15. Квасницька Р.С., Форкун І.В., Гордєєва Т.А. Сучасні підходи забезпечення інформаційної безпеки платіжних систем та їх кіберзахисту. Вісник ХНУ. 2022, № 5, Том 1. С. 47-52.

Розробник		Д. е. н., професор Раїса КВАСНИЦЬКА
Погоджено: Гарант ОП		Д. е. н., професор Раїса КВАСНИЦЬКА
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування		Д. е. н., професор Ніла ХРУЩ